

PRAKTYK (24) *sb m*

-ty- (20), -ti- (4).

a jasne.

sg *N* praktyk (2). ◇ *G* praktyka (2). ◇ *D* praktykowi (1). ◇ *A* praktyka (2). ◇ *I* praktykiem (2); -em (1), -(e)m (1). ◇ *L* praktyku (1). *pl N* praktycy (3), praktykowie (1); -y *KlonFlis*, *KlonWor*; -y : -owie *SarnStat* (1:1). ◇ *G* praktyków (6); -ów (4), -(o)w (2). ◇ *D* praktyk(o)m (2). ◇ *A* praktyki (1). ◇ *V* praktycy (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVII w.* (z *Cn*).

1. Człowiek doświadczony (przeważnie znający i umiejący stosować prawo); urzędnik, doradca; *peritus*, *pragmaticus Cn*; [*practicus* – sprawny, rządny *BartBydż*; *practicatus* – biegły, doświadczony *Łac. śr.*] (20) : To ielcze k temu powiedam/ iż tego wálzego [...] [*prawa*]/ nikt nie vmie: co znác nie iedno z decretow róźnych w iednákiey rzeczy/ ále y z wálzych przednich práktykow *GórnRozm* E4v; *ActReg* 127; rzadkie były práwá: rzadki łędźia: o Kommiłsarzu/ o Práktyku/ bezmálá nie słycháli. *OrzJan* 54; Y lkaże práktyk/ że łie do zbroie mieć trzebá/ iellli nieprzyiaćiel w źiemii *OrzJan* 57, 53; Otóż *Novitius iuris* cztérzy rzeczy ma łobie compárowác y łpifowác w ieden *Libellufz*: áby to co z Reguł łtátutowych náuczyl łie iáwnie *in exemplis* obaczył: tedy ták nie długo práktykiem zołtáne *SarnStat* 1301, 1270, 1280, [1281]; *GrabPospR* L; Pozwałem go álem nie mowił z nim: ábo iáko náłzy práktycy mowiá: *Denunciatus est tantum, non citatus personaliter. KlonFlis* H3v *marg*; [W Moskwi *Olgiard* kopijá sam o łcianę skruszył, *Kiejstut* praktyk i *Lubart* w Prusiech się krwiá juszył. *StryjPoczqt* 42; do włálfney żywey poćiechy [...] przyłtępuiác/ to naprzod co oni wielcy dwáy práktycy/ *Prorok Dawid*/ y *Apołtoł Páweł S. rádźá*/ przywiode *ArtTanat* C3].

W połączeniach szeregowych (2): oné ćwiczenia vczćiwé/ którými to królestwo łtánełó/ wygálty wielkośćiá Kommiłłárzów/ łędźiów/ y práktyków. *OrzJan* 52, 52.

Zwrot: »praktykow się rádźić« (1): gdy nas ná nieprzyiaćielá wyzywáią/ piérwéy łéymuiemy: piérwéy práwá wykłádamy: práktyków łie rádźimy/ ielliz łie godźi nieprzyiaćielowi odéprzeć. *OrzJan* 56.

Wyrażenia: »praktyk w prawie, [w prawie praktyk]« (2): Załz ich [*naszych spraw*] teź nie był łwiádom *Krol* przełzły? że łnadź Práktyká nádeń niechćieli mieć w práwie wiéłłzzego *MycPrz* II A3v; *KlonWor* 3; [Piáte kłięgi łá łáďowe: które trochę przyłrudnieyłzym były. Naprzód z téy miáry/ co łie iuź wysłzéy dołóżyłó/ źem w práwie nie náźbyt práktyk. *JanStat* [**11]v].

»wykrętny praktyk« (1): łnádniey s prołtym czułym niź z wykrétnym práktykiem połtępowác *MycPrz* II Dv.

Zestawienie: »praktyk borowy« = *ławnik w łądzie bartnym* (1): Więć teź płzczelne złóďzieyłtwo/ y miódowych dźieni *Wydźieranie*/ náłz bártnik łwięćokrayctwe^m mieni [...] Y ogniem teź to karźá práktycy borowi *KlonWor* 11.

Szereg: [»jurisperit abo praktyk«: Przetoź tym *jurisperitom*, abo *praktykom*, którzy to prawo koronne dobrze rozumieją tak się zdałó, aby juź prosto wojewodzie *podolskiemu* pani matka wasza [...] to swe *podolskie* imienie pułciełá. *ListyZygmAug* 1550/149].

Iron. (2): SKąd to macie Praktycy że tak pośpolicie/ Iakoby za pewną rzecz v siebie twierdżicie? Wygrałem caule prawną, lecz nieprawiedliwą. *KlonWor* 64; [ci takowi praktykowie, albo właśnie in peruciem patriae conspiratores, jeżeli są, niech się wczas obaczą, na coby jem zatym przyszło. *SenatDelib* 185].

~ *Wyrażenie*: »najlepszy praktyk« (1): BOday go Boże zábit w to práwo wpráwował/ Ná coć inżégo Pan Bóg Páná Rožná chował: Nižli ná té wykręty/ [...] Pomnię/ gdy łye nie báwił on témi plotkami/ A teraz iuż najlepzy praktyk między námi. *PudłFr* 13. ~

2. *Wróżbita, przepowiadacz przyszłości, astrolog* (4) : Ano powiedáli o iednym kupieckim człowieku/ á to byłá iście rzecz prawdziwą/ iż gdy mu łie łyn urodził/ iż zwiódł praktyki á ludzie wczone áby mu rozłádek wczynili o przypadkoch przyłżłych á o przyrodzeniu łyná onego. *RejZwierc* 5v; Otož każę rozgłóść [...] Iełliby łie gdzie znalazł táki wczony człek: Ktory by porátować zechciał Pániełki wiek. (-) WSzák Pan Stárołtá ráił Praktyká dobrego *PaxLiz* B3v, B3v, C4.

Synonimy: 2. *astrolog, lośnik, prorok, wieszcz, wieszczarz, wieszczbiarz, wieszczec, wieszczek, wieszczy, wroźbit, wroźbita, wroźebnik, wroźek, wybadacz.*

Cf **PRAKTYKARZ**

DDJ